

SL(5)750 – Gorchymyn Senedd Cymru (Breinlythyrau a Phroclamasïynau) 2021

Cefndir a diben

Mae Gorchymyn Senedd Cymru (Breinlythyrau a Phroclamasïynau) 2021 ("y Gorchymyn") yn ymwneud â'r Breinlythyrau sy'n rhoi Cydsyniad Ei Mawrhydi i Fil a basiwyd gan Senedd Cymru. Mae'r Gorchymyn yn diwygio enw'r Senedd yn y Breinlythyrau yn unol â darpariaethau Deddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020 ("y Ddeddf Senedd ac Etholiadau"). At hynny, mae'r Gorchymyn yn diwygio pwy sy'n gyfrifol am gyflwyno Biliau er Cydsyniad Brenhinol, gan ei newid o Glerc y Senedd i'r Llywydd.

Mae'r Gorchymyn yn cynnwys y geiriad ar gyfer cyhoeddiadau brenhinol sy'n berthnasol i bŵer y system o dan adran 4 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 ("Deddf Llywodraeth Cymru") a dyletswydd y Llywydd o dan adran 5 o Ddeddf Llywodraeth Cymru. Mae Adran 4 o Ddeddf Llywodraeth Cymru yn rhoi pŵer i'r Llywydd gynnig y dylid amrywio dyddiad y bleidlais ar gyfer etholiad cyffredinol cyffredin y Senedd gan hyd at fis o'r dydd lau cyntaf ym mis Mai yn y bumed flwyddyn yn dilyn yr etholiad blaenorol. Mae adran 5 o Ddeddf Llywodraeth Cymru yn gosod dyletswydd ar y Llywydd i gynnig dyddiad ar gyfer etholiad cyffredinol eithriadol ar gyfer y Senedd, o dan amgylchiadau penodol. Yn dilyn cynnig o dan naill ai adran 4 neu adran 5 o Ddeddf Llywodraeth Cymru, gall Ei Mawrhydi, drwy broclamasïwn, ddiddymu'r Senedd a phennu dyddiad ar gyfer yr etholiad.

Gweithdrefn

Negyddol.

Gwnaed y Gorchymyn gan Ei Mawrhydi yn y Cyfrin Gyngor, drwy arfer y pŵer o dan adran 116(3) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, cyn iddo gael ei osod gerbron y Senedd.

Gall y Senedd ddirymu'r Gorchymyn cyn pen 40 diwrnod (ac eithrio unrhyw ddiwrnodau pan fydd y Senedd: (i) wedi'i diddymu, neu (ii) ar doriad sy'n fwy na phedwar diwrnod) o'r dyddiad y cafodd ei osod gerbron y Senedd.

Materion technegol: craffu

Ni nodir unrhyw bwyntiau ar gyfer adrodd o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

Rhinweddau: craffu

Nodwyd y tri phwynt a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

1. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd.

Mae Erthygl 2 o'r Gorchymyn yn darparu ffurf ar eiriau ar gyfer y Breinlythyrau a phroclamasynau fel y'u nodir yn yr Atodlen i'r Gorchymyn, ond mae'n nodi bod ffurf o'r fath ar eiriau fel a ganlyn:

yn ddarostyngedig yn unig i unrhyw amrywiadau sy'n angenrheidiol o dan yr amgylchiadau.

Gofynnir i Lywodraeth Cymru ddarparu rhagor o wybodaeth o ran:-

- a) pam mae'r ffurf hwn ar eiriau yn angenrheidiol; a
- b) pa amrywiadau a ragwelir gan y ffurf hwn ar eiriau.

Yn benodol, yng nghyd-destun y geiriad ar gyfer proclamsiwn brenhinol o dan adran 4(2)(a) o Ddeddf Llywodraeth Cymru, lle mae'r Senedd eisoes wedi'i diddymu, a fyddai'r geiriad a ddyfynnir uchod yn caniatáu hepgor y geiriau sy'n diddymu'r Senedd o'r proclamsiwn brenhinol, a thrwy hynny ganiatáu i'r Llywydd gynnig newid i ddyddiad etholiad yr holl ffordd hyd at y diwrnod cyn yr etholiad hwnnw? Os felly, sut mae hynny'n cyd-fynd ag adran 4(2)(a) o Ddeddf Llywodraeth Cymru sy'n darparu'n benodol y bydd y proclamsiwn brenhinol yn diddymu'r Senedd?

2. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd.

Mae adran 4(2)(c) o Ddeddf Llywodraeth Cymru yn darparu bod yn rhaid i gyhoeddiad i amrywio dyddiad yr etholiad fynnu bod cyfarfod cyntaf y Senedd yn cael ei gynnal cyn pen 7 diwrnod ar ôl yr etholiad (er bod adran 39 o'r Ddeddf Senedd ac Etholiadau yn ymestyn y cyfnod hwn i 14 diwrnod ac yn dod i rym ar y diwrnod pleidleisio ar gyfer yr etholiad cyntaf i gael ei gynnal ar ôl 5 Ebrill 2021).

Fodd bynnag, nid yw'r ffurf ar eiriau ar gyfer proclamsiwn i'w wneud o dan adran 4(2) o Ddeddf Llywodraeth Cymru, fel y'i nodir yn Rhan 2 o'r Atodlen i'r Gorchymyn, yn cyfeirio at yr amserlen ar gyfer cynnal cyfarfod o'r Senedd am y tro cyntaf yn dilyn etholiad a gynhelir ar ôl proclamsiwn o'r fath.

Nodir bod adran 4(2)(c) o Ddeddf Llywodraeth Cymru wedi'i datgymhwyso at ddibenion etholiad 2021 yn unig gan Fil Etholiadau Cymru (Coronafeirws) ("y Bil"), a basiwyd gan y Senedd ar 10 Chwefror 2021 (ar adeg ysgrifennu nid yw'r Cydsyniad Brenhinol wedi'i roi, hyd yn hyn) ar gyfer y Bil. O dan adran 5 o'r Bil, rhaid i'r Senedd gyfarfod cyn pen 21 diwrnod o etholiad 2021, ni waeth pryd y cynhelir etholiad o'r fath (heb fod yn hwyrach na 5 Tachwedd 2021 o dan ddarpariaethau'r Bil).

Gofynnir i Lywodraeth Cymru gadarnhau pa gamau y mae'n bwriadu eu cymryd i wneud yn siŵr bod y Gorchymyn yn cydymffurfio ag adran 4(2)(c) o Ddeddf Llywodraeth Cymru.

3. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd.

Mae adran 5(4)(c) o Ddeddf Llywodraeth Cymru yn darparu bod yn rhaid i broclamsiwn sy'n datgan bod etholiad eithriadol i'r Senedd, ei wneud yn ofynnol bod cyfarfod cyntaf y Senedd yn cael ei gynnal cyn pen 7 diwrnod ar ôl yr etholiad. Mae'r Ddeddf Senedd ac Etholiadau yn ymestyn y cyfnod hwn i 14 diwrnod ar gyfer yr etholiad cyntaf i gael ei gynnal ar ôl 5 Ebrill 2021. Gofynnir i Lywodraeth Cymru gadarnhau pa gamau y mae'n bwriadu eu cymryd yn y dyfodol i wneud yn siŵr bod y Gorchymyn yn cydymffurfio ag adran 5(4)(c) o Ddeddf Llywodraeth Cymru fel y'i diwygiwyd.

Ymateb Llywodraeth Cymru

1. Mae'r geiriad "yn ddarostyngedig yn unig i unrhyw amrywiadau sy'n angenrheidiol o dan yr amgylchiadau" yn erthygl 2 o'r Gorchymyn wedi ei gynnwys i ganiatáu, o dan amgylchiadau penodol, i'r ffurf ar eiriau yn y Breinlythyrau a'r proclamsiynau fel y'i nodir yn yr Atodlenni i'r Gorchymyn gael ei hamrywio. Mae'r geiriad wedi ei gynnwys i ddarparu ar gyfer newidiadau interim angenrheidiol i'r ffurf ar eiriau yn y Breinlythyrau a'r Proclamsiynau. Mae modd mabwysiadu'r newidiadau hynny hyd nes y gellir diwygio'r Gorchymyn.

Mabwysiadwyd yr un geiriad yn erthygl 2 o Orchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Breinlythyrau) 2011 a dibynnwyd ar y geiriad i roi "Senedd Cymru" yn lle "Cynulliad Cenedlaethol Cymru" ym mhob Breinlythyr yn dilyn newid enw'r Senedd yn Neddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020.

Nid ydym yn ystyried bod adran 4(2)(a) yn darparu'n benodol y bydd proclamsiwn brenhinol yn diddymu'r Senedd. Mae adran 4(2) yn darparu y caiff Ei Mawrhydi drwy broclamsiwn ddiddymu'r Senedd, ond nid yw'n darparu bod rhaid i'w Mawrhydi ddiddymu'r Senedd ac rydym wedi ein bodloni felly y caiff y Llywydd arfer ei phŵer brys o dan adran 4(2) o Ddeddf Llywodraeth Cymru pan fo'r Senedd eisoes wedi ei diddymu ac ar rybudd byr iawn.

Yng nghyd-destun y geiriad mewn proclamsiwn brenhinol o dan adran 4(2)(a), rydym yn ystyried y byddai'r geiriad yn erthygl 2 yn caniatáu amrywiad o'r fath yng ngeiriad y proclamsiwn, fel y byddai'n angenrheidiol os oedd y Senedd eisoes wedi ei diddymu cyn i'r Llywydd arfer ei phŵer o dan adran 4(2) o Ddeddf 2006. O ran hynny, byddem yn rhag-weld y byddai'r geiriad ym mhwynt 1 o'r Gorchymyn, sef "mae Senedd Cymru drwy hyn wedi ei diddymu", yn cael ei hepgor o broclamsiwn a wneir o dan adran 4(2) pan oedd y Senedd eisoes wedi ei diddymu.

2. Cytunwyd ar Fil Etholiadau Cymru (Coronafeirws) gan y Senedd ar 10 Chwefror 2021. Y gobaith yw y ceir y Cydsyniad Brenhinol yn ystod yr wythnosau i ddod. Mae'r Gorchymyn wedi ei ddrafftio i ddarparu ar gyfer datgymhwyso adran 4(2)(c) at ddiben etholiad cyffredinol 2021.

Os na cheir y Cydsyniad Brenhinol, gellid defnyddio'r geiriad a nodir yn [1] uchod ac sy'n ymddangos yn erthygl 2 o'r Gorchymyn i amrywio'r ffurf ar eiriad proclamsiwn a wneir o dan adran 4(2) o Ddeddf 2006 mewn cysylltiad â chyfarfod cyntaf y Senedd.

Rydym wedi ein bodloni bod darpariaeth statudol ddigonol sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Senedd gyfarfod yn y cyfnod o 14 o ddiwrnodau neu 21 o ddiwrnodau ar ôl yr Etholiad Cyffredinol nesaf, naill ai yn rhinwedd Bil Etholiadau Cymru (Coronafeirws) neu adran 39 o Ddeddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020.

3. Mae modd amrywio'r ffurf ar eiriad unrhyw broclamsiwn a wneir o dan adran 5(4) o Ddeddf 2006 ar sail interim, yn unol â'r geiriau a nodir yn [1] uchod ac sy'n ymddangos yn erthygl 2 o'r Gorchymyn, i amrywio dyddiad cyfarfod cyntaf y Senedd o 7 niwrnod i 14 o ddiwrnodau.

Bwriedir i'r geiriau yn erthygl 2, fel y cyfeirir atynt yn [1] uchod, fabwysiadu newidiadau interim, ac felly, disgwylir y bydd angen diwygio'r Gorchymyn yn dilyn yr Etholiad Cyffredinol nesaf, i roi effaith i adran 36 o Ddeddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020 mewn perthynas â dyddiad y cyfarfod cyntaf.

Trafodaeth y Pwyllgor

Trafododd y Pwyllgor yr offeryn gydag ymateb y Llywodraeth yn ei gyfarfod ar 1 Mawrth 2021 ac mae'n cyflwyno adroddiad i'r Senedd yn unol â'r pwyntiau adrodd uchod.

